

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Andra Kammaren. N:o 55.

Onsdagen den 6 maj.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Herr talmannen anmälde till fortsatt handläggning första och andra punkterna af bevillningsutskottets betänkande n:o 49, angående en inkomstskatt för år 1904; och lämnades därvid, enligt förut skedd anteckning, ordet till: *Ang. en inkomstskatt för år 1904.* (Forts.)

Herr Månsson, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Jag hade liksom herr Höjer icke tänkt att begära ordet och yttra mig i denna fråga, ty bevillningsutskottet har ju varit, kan man säga, enigt om att afstyrka den kungl. propositionen. Jag trodde därför, att här i kammaren icke skulle blifva någon mera långvarig debatt i ämnet. Då emellertid här blifvit gjorda en hel del uttalanden, som jag ansett i någon mån böra bemötas, har jag begärt ordet.

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet yttrade, att vi representanter för jordbruket här i kammaren hufvudsakligen sett denna fråga ur ensidig jordbrukssynpunkt. Han nämnde också, att vi borde besinna, att vi sitta här som lagstiftare och borde se frågorna mera ur det allmännas synpunkt. Däremot ber jag få invända, att jag tror vi göra just så, som han ansåg vi borde göra, d. v. s. jag tror, att vi så mycket som möjligt taga hänsyn till det allmänna och stora hela. Men denna reform afser ju egentligen landsbygden, hvilket man finner däraf, att denna nya skatt skulle träffa jordbruksfastigheter med ett taxeringsvärde af 5,000 kronor. Men den gäller icke endast jordbruket och jordbruksfastigheter, utan äfven många andra mindre fastigheter, som på många ställen i vårt land utgöra det öfvervägande antalet. Och om man tänker på de höga priser, som nu råda på byggnadsmaterial och de höga arbetspriserna, förstår man, hvilket värde själfva byggnaden vid en sådan fastighet har

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

i förhållande till själfva jordens värde — det blir ofta inte mycket öfver af dessa 5,000 kronor till jordbruk. Och hvad ägarne af dessa små jordbruksfastigheter beträffar, så kunna de icke — såsom herr finansministern trodde — föda sig och sin familj på dem. Och då man beskyller oss för att tala från jordbruksintressets synpunkt, så vore det önskligt, om också andra och bland dem icke minst herr finansministern hade reda på, huru förhållandena i detta hänseende verkligen äro på landet. Man skulle då hafva funnit, att dessa små fastighetsägare icke under dessa förhållanden kunna föda sig och sin familj på fastigheten, utan de måste nog för sin utkomst syssla med hvarjehanda annan verksamhet.

Nu har man här anställt en hel del jämförelser, som jag skall be att få fortsätta. Jag tänker därvid på, huru olika kapitalet och dessa fastigheter blifvit beskattade. Såsom det nu är, kan jag hafva ett kapital af 20,000 kronor, ja, ända till 25,000 kronor och vara fri från inkomstskatt. Men dessa små jordbruksfastigheter med ett taxeringsvärde af 5,000 kronor skulle erlägga skatt med 300 kronor. Man säger, att detta är rätt, ty man tror, att ägarne kunna lefva på fastigheten. Men, som jag nysst visat, är detta icke riktigt resonerat.

Jag skall se denna fråga från en annan sida. Man kan tänka sig, att dessa fastighetsägare utarrendera fastigheten, då de icke anse sig kunna sysselsätta sig med den. De utarrendera den för t. ex. 300 kronor; det blir den inkomst de hafva därpå. Jämföra vi nu med denne fastighetsägare den kapitalist, jag nysst talade om, som var ägare till 20,000 kronor, så finna vi, att denne kapitalist erhåller 1,000 kronor af sitt kapital och *slipper* betala skatt, då däremot fastighetsägaren måste betala skatt för sina 300 kronors inkomst. Kan det vara riktigt att vara med om en lagstiftning, som leder till detta resultat? Kan det vara rimligt att taga ett sådant steg? Det har förvånat mig, att något sådant kunnat sättas i fråga.

Men icke nog härmed. Om man ser på författningen, sådan den nu är, kan en person hafva 80,000 à 90,000, ja, ända till 100,000 kr. och, under förutsättning af 4 procents afkastning af kapitalet, ändå få åtnjuta ett skattefritt afdrag af 400 kronor, medan den lille nyss omnämnde jordägaren skulle få betala fullt för den lilla inkomsten af 300 kronor, som han har af sin fastighet, och detta äfven då han inget annat har att lefva af. Kan det vara riktigt att gå till väga på detta sätt?

Nu har herr finansministern åberopat Riksdagens skrifvelse från fjoråret och omnämnt den i den kungl. propositionen. I denna skrifvelse ansåg sig Riksdagen böra ifrågasätta, huruvida icke ojämnheter i skattetungan borde undanröjas medelst en skatt å förmögenhet. Vidare erinrade Riksdagen, »att genom den antagna inkomstskatteförordningen ingen åtskillnad vid be-

skattningen gjordes mellan å ena sidan inkomst af fast egendom och kapital samt å andra sidan inkomst af arbete och att en rättelse i detta förhållande kunde vinnas därigenom, att *skatteplikten bestämdes att inträda tidigare för inkomst af fast egendom och kapital än för inkomst af arbete*». Härtill har nu finansministern svarat, »att några mera genomgripande förändringar torde emellertid så mycket mindre böra ifrågasättas, som ännu all erfarenhet saknas om verkningarna af den nya skattens tillämpning». Ja, det är sagdt här i kammaren, att man ville ha en sådan större erfarenhet. Men i afseende på den nu föreslagna skatten säger finansministern, att man kan nöja sig med den erfarenhet, som redan finnes, och att vi själfva kunna räkna ut verkningarna af skatten. Endast för *mera genomgripande* förändringar, säger herr finansministern nu, skulle man afvakta denna erfarenhet. Han anser sålunda detta förslag *icke* genomgripande, men de, som drabbas däraf, anse det genomgripande. Det synes mig, som om, ifall man rättar sig efter Riksdagens skrifvelse i ena fallet, man också borde rätta sig därefter i det andra och sålunda taga kapitalet med. Men så har icke skett, utan dessa små fastighetsägare ha fått sitta emellan.

Så har man talat om, att man hellre borde taga detta steg mot de små jordbrukarne än att åsätta konsumtionsskatter. Detta anser man skulle blifva så rättvist. Men jag vill hemställa, om icke sådana personer som dessa små fastighetsägare också skulle drabbas af konsumtionsskatter, t. ex. af en ölskatt, under förutsättning, att man icke pinar dem så, att de icke kunna skaffa sig en butelj öl. Men i annat fall är det väl så, att äfven de skulle drabbas däraf.

Så har man här talat om *grundskatterna*. Visserligen har man endast *snuddat* vid den saken, men det synes i alla fall, att man velat ha fram den. Man tycker, att vid grundskatternas afskrifning jordbrukarne blefvo befriade från en så stor skattebörda, att de nu borde kunna tåla denna skatt. Men jag ber då att få säga, att det är långt ifrån alla grundskatter, som äro afskrifna.

Gud ske lof, att så många af dessa sekelgamla orättvisor äro borta, men det finnes andra och flere andra kvar ännu. Vill man vara så god att se på de utgifter, som jordbrukarne ha, skall man finna, hvilken skillnad det är mellan utskylderna af jordbruks- och annan fastighet t. ex. med afseende på prästerskapets löner. Själ har jag den största erfarenhet därom. Jag har ett hemman, som gifver mig ungefär dubbelt så stor inkomst som en kvarn jag äger. Men från hemmanet utgå åtminstone 10 å 12 gånger så stora utskylder till prästerskapets aflöning som från kvarnen. Vidare hvila å jordbruksfastighet utgifter för tings- och fånghus samt för vägars underhåll o. s. v.

Nu sades det, att propositionen icke föranledts af behovet

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

af nya skatter, och således skulle denna skatt påläggas därför, att den är rättvis. Man kan icke annat än förvåna sig däröfver. Från början trodde åtminstone jag, att man letat med ljus och lykta efter nya skatteobjekt för att få debet och kredit att gå ihop. Men då så *icke* var förhållandet, hade man väl bort fästa mera afseende vid Riksdagens nyssberörda skrifvelse och hvad där yttras om kapitalet och förmögenheten. Jag undrar, huru många af denna kammare icke anse, att, därest rättelse skall ske, den bör drabba äfven annan inkomst än af jordbruksfastighet och särskildt inkomst af kapital. Jag medgifver, att skillnad bör göras mellan inkomst af arbete, å ena sidan, och inkomst af kapital och fastighet, å den andra, men hvarför inkomst af kapital skall vara fri, under det inkomst af jordbruksfastighet skall beskattas, kan jag icke begripa.

Det nämndes af en talare, som för resten yrkade bifall till den kungl. propositionen, fastän han famlade litet på målet och trodde, att denna kammare skulle taga utskottets förslag, att en sammanjämkning i bevillningsutskottet kunde vara lämplig. Men en sådan må väl icke komma till stånd, med mindre utskottet vill med sin motionsrätt väcka förslag om en skatt på kapitalet. Då kan det bli skäl att tänka på saken, men att nu *endast* lägga skatt på inkomst af mindre jordbruksfastigheter, anser jag vara en orättvisa.

Med stöd af hvad jag nu anfört, skall jag, herr talman, an hålla att få yrka bifall till utskottets förslag.

Med herr Månsson förenade sig herrar *Sjöberg, Lindgren* i Islingby, *Karlsson* i Mo, *Petersson* i Tjärsta, *Mallmin, Ericsson* i Ahlberga, *Olsson* i Älfvalsåsen, *Petersson* i Dänningelanda, *Petersson* i Snällebo, *Danielsson, Jansson* i Edsbäcken, *Andersson* i Löfhult, *Carlsson* i Norra Smedstorp, *Persson* i Killebäckstorp och *Johansson* i Berga.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Meyer: Herr talman! Den föregående ärade talaren har sökt gendrifva hvad jag förut i dag anfört. Om *jag* nu i min ordning skulle söka gendrifva hvad *han* anfört, skulle jag få upprepa hvad jag en gång förut i dag sagt. Detta är alldeles onödigt, så mycket mer som det nu är alldeles klart för en hvar af oss, att frågans öde är afgjord här i kammaren. Då vi således allesammans veta, hur det kommer att gå, skulle jag anse det vara ett alldeles onödigt slöseri med tiden att upprepa hvad jag sagt.

Det var icke heller därför jag begärde ordet, utan med anledning af en anmärkning mot ett yttrande, som jag i dag på förmiddagen fällde. Jag erkänner fullkomligt, att detta mitt yttrande mycket väl kunde gifva anledning till det missförståndet, att jag velat uttala en beskyllning mot denna kammares landt-

mannarepresentanter, att de skulle tillgodose, om icke sina egna, så dock sina valmäns intressen. Jag erkänner det, ty jag uttryckte mig mycket illa. Det vill jag emellertid förklara, att en sådan tolkning af mitt yttrande är alldeles oriktig. Och jag hoppas, att mina gamla kamrater åtminstone skola känna mig alldeles för väl för att tro, att jag skulle kunna vara kapabel att komma fram med en sådan obefogad beskylldning.

*Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)*

Herr Jonsson i Hökhult: Då jag läste den kungl. propositionen i föreliggande fråga och fick se förslaget om, att inkomstskatt från jordbruksfastighet skulle inträda redan vid 300 kronors inkomst och däremot först vid 1,000 kronors inkomst af annat beskattningsföremål, därvid jämväl bevillningsfritt afdrag skulle kunna medgifvas för 800 kronor, men afdrag *icke* ske från dessa 300 kronor, som skulle komma att skatta för *hela* beloppet, kunde jag icke tillbakahålla min förvåning och måste tänka, att denna skatt endast vore en orättvisa, särskildt beträffande kapitalet, som borde skatta såväl då det ligger i fastighet som då det är deponerat i aktier eller annorledes.

Finansministern sade på förmiddagen, att han trodde, att dessa små fastigheter voro för lågt taxerade. Jag tror icke, att så är fallet. Han trodde vidare, att dessa små fastighetsägare icke kunde lefva på en så obetydlig inkomst. Ja, de få nu ofta söka sin inkomst från annat håll, och den, som rör sig bland dem, märker nog, hvilket sträfsamt lif de få föra och hvilken tarflig kost de få nöja sig med för att kunna existera och betala sina utgifter både till stat och kommun. Och när man ser detta, kan man icke tåga, utan vill uttala sin protest mot en sådan beskattning. Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet har i statsrådsprotokollet anført, att de större jordbruksfastigheterna äro ofta högre taxerade än de mindre jordbruksfastigheterna. Jag tror icke, att så är förhållandet, utan tvärtom att de mindre ofta äro högre taxerade. I regel ligger ju köpesumman till grund för taxeringen å sådana fastigheter, som gå i handeln, och vid taxeringen beräknas också de fastigheter, som ligga däromkring, enligt det värde, som de öfriga anses ha i förhållande därefter. Konkurrenten i afseende å de mindre fastigheterna är också alltid större än i afseende å de större jordbruksfastigheterna. På grund däraf tror jag, att de större jordbruksfastigheterna ofta äro lägre taxerade i förhållande till värdet.

Tänker man sedan på brukningskostnaden, ställer den sig alltid högre för de mindre fastigheterna än för de större. På de större kan man ju hjälpa sig med maskiner af mångahanda slag, och arbetet kan därigenom bedrifvas både fortare och rationellare. På de mindre fastigheterna däremot kan man icke åstadkomma att inköpa dyrbara maskiner och på det sättet hjälpa sig i afseende å brukningskostnaden.

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

På grund af hvad jag nu anfört, skall jag be att få yrka afslag å den kungl. propositionen och bifall till utskottets förslag.

Herr Söderberg: Herr talman! Den föreliggande frågan är enligt min åsikt en af de mest svårlösta frågor, som förekommer i vår lagstiftning. Sedan Riksdagen i hufvudsak antog det förslag till ny härordning, som Kungl. Maj:t år 1901 framlade, uppstod naturligtvis i sammanhang därmed också frågan därom, huruvida man skulle kunna genom en rättvis beskattning upptaga de stora summor, som erfordrades för att betäcka de med den nya härordningen förenade utgifterna. Därför har också Riksdagen skrivit till Kungl. Maj:t med begäran därom, att förslag måtte framläggas för Riksdagen om en lämplig beskattning, som träffar de mer bärkaftiga af vårt lands invånare. I fjol framlade Kungl. Maj:t detta förslag till inkomstskatt, denna provisoriska inkomstskatteförordning. Nu, innan man ens hunnit att pröfva denna nya inkomstskattelag, framkommer Kungl. Maj:t med samma förslag, men har ansett sig böra utsträcka detta, till en del, till en annan samhällsklass, nämligen de mindre jordbrukarna, som förut hafva gått fria från denna inkomstskatt. Kungl. Maj:t har nu gått ned till en beräknad inkomst af 300 kronor. Jag blef icke litet förvånad däröfver, men jag tänkte därvid, att de små hemmansägarna och jordbrukarna i vårt land äro en mycket foglig och stillsam samhällsklass. De hafva i regel alltid betalt sina utskylder till stat och kommun. De befinna sig också i den ställning, att utaf dem kan det uttagas intill det sista öret, under det att många kapitalister och inkomsttagare kunna gå fria därifrån. Men den, som har en egendom, besitter, brukar och äger den, kan ej undgå att betala sin skatt. Det är alldeles omöjligt; och skulle de söka att draga sig undan, kommer utmätningssmannen och blandar sig i den saken. De *kunna* icke undandraga sig.

Nu är ju frågan den, såsom också under hela dagen här blifvit omdebatteradt, huruvida dessa små verkligen böra komma in under den kategori, som bör betala inkomstskatt. Jag anser, att man har gått väl långt. Inom bevillningsutskottet var det icke en enda röst, som höjde sig till förmån för det kungl. förslaget i denna del. Bevillningsutskottet var enigt därom att afstycka den kungl. propositionen, men vi se utaf några reservanter, att de på grund af en motion, framburen af friherre von Schwerin, framlagt, reservationsvis, ett förslag, som har till ändamål, att de större jordbrukarne skulle få deklarerera för sina inkomster. Men man har icke medtagit *alla* jordbrukarne, utan man har gått ned till dem, som hade en beräknad inkomst af 2,000 kronor. Därunder skulle de befrias. Utaf uppgifter, som lämnades till utskottet af vissa jordägare från Södra Sverige, framgick det

tydligt, att deras *beräknade* inkomst var mycket för hög, mångdubbelt för hög.

Jag hemställer, om icke också herr Cavallis reservation dock bör anses innebära en orättvisa gent emot dessa små jordbrukare, i afseende å hvilka icke har föreslagits, att de själft skulle deklarerera. För dessa små, som hade en beräknad inkomst under 2,000 kronor, skulle deras inkomster beräknas efter 6 procent af taxeringsvärdet. Jag hemställer, huruvida det kan vara rättvisa uti detta.

Emellertid anser jag, att den nu föreliggande frågan bör blifva föremål för en grundligare utredning, och att, när nästa förslag framlägges för Riksdagen, regeringen bör, enligt min mening, gå rättvisare till väga, än den nu gjort, så att också *kapitalet* blir föremål för beskattning i likhet med jordbruksfastigheterna.

På dessa skäl och de skäl, som för öfrigt af många talare här i dag hafva framställts, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Jansson i Krakerud: Jag begärde ordet med anledning af hvad en ärad talare på stockholmsbanken yttrade:

Han kände sig något oangenämt berörd af, att jag sade, att jag ansåg den föreslagna inkomstkatten vara en *straffskatt* på jordbruket. Om den ärade talaren vill se efter på sidan 19 i utskottsbetänkandet, skall han finna, att enligt Kungl. Maj:ts föreliggande proposition den, som har 1,400 kronors inkomst af *kapital*, skall betala en skatt af 6 kronor, då däremot den, som har en till 1,400 kronor beräknad inkomst af *fastighet*, skall få betala 14 kronor i skatt. Nu har, så vidt jag vet, hvarken jag eller någon annan klagat öfver, att den föreslagna skatten är alltför högt tilltagen, utan såväl jag som de allra flesta, som yttrat sig emot Kungl. Maj:ts proposition, hafva anført, att det borde blifva likställighet mellan beskattning af kapital, som är placeradt i fastighet, och beskattning af annat kapital. Jag tror således, att man icke bör göra oss hemmansägare den beskyllningen, att vi, därför att vi äro mycket representerade här i kammaren, *endast* bevaka *vårt eget* intresse. Om det t. ex. föreläge ett skatteförslag, som ålade den ärade talaren att betala en skatt af 14 kronor, under det att en annan person i ungefär samma ställning skulle betala endast 6 kronor i skatt, tror jag verkligen, att äfven han skulle uppträda och begära likställighet, och jag skulle för min del icke beskylla honom för att göra det i eget intresse, utan jag skulle säga, att det gjorde han i *rättvisans* intresse. Han anförde därjämte, att han ansåg, att jordbrukarne borde betala denna skatt, därför att t. ex. en fastighet, som är taxerad till 5,000 kronor, skulle lämna en inkomst af 300 kronor, och med hänsyn till det arbete, som nedlades på

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)

brukning af en dylik fastighet, ansåg han, att denna beräkning var riktig. Jag ber emellertid att få nämna, att detta måtte bero på okunnighet, ty det lär icke vara någon, som kan hafva en inkomst af 300 kronor af en fastighet med taxeringsvärde af 5,000 kronor, åtminstone icke i Värmland. Vore det så, att man hade 300 kronors inkomst af en egendom, taxerad till 5,000 kronor, skulle hemmansägarna icke längre blifva hemmansägare, ty kapitalisterna komme då att inköpa dessa egendomar, hvilka skulle lämna dem hög ränta på köpeskillingen. Jag tror, att om den ärade talaren skulle vilja hafva en egendom i Värmland, hvilken hade ett taxeringsvärde af 5,000 kronor, så skulle jag kunna åtaga mig att skaffa honom en sådan mot ett arrende af 90 kronor om året. Jag tror verkligen, med fäst afseende vid den ärade talarens energi och förmåga, att han skulle kunna reda sig på en dylik egendom. Det blefve kanske litet svårt till en början, men då han hunnit vänja sig vid detta arbete, tager jag för gifvet, att det skulle gå, men hvad som är säkert är, att han icke skulle komma att nöja sig med 8 timmars arbetsdag, utan att han måste använda 12 och kanske till och med 15 timmar om dagen, om han skulle kunna existera på en sådan egendom.

Jag skall emellertid icke upptaga tiden längre, ty jag anser, att denna redan är långt framskriden.

Herr Ström i Transtrand: Herr talman! Bland de motiv, som herr statsrådet och chefen för finansdepartementet i sitt yttrande här i dag anförde såsom skäl för, att inkomstskatteförordningen borde ändras i enlighet med hvad Kungl. Maj:t föreslagit, var det ett, som jag särskildt fäste mig vid. Han sade nämligen, att, sedan grundskatteafskrifningen blifvit fullständigt genomförd, jordbruksfastigheterna skulle kunna tåla vid en något högre beskattning. Enligt min åsikt har emellertid det förhållandet, att grundskatterna afskrifvits, mycket ofta missbrukats gentemot jordägarna. Under de år, efter det grundskatteafskrifningen fullbordats, som jag varit medlem af pröfningsnämnden inom det län, jag tillhör, har alltid den omständigheten, att grundskatterna afskrifvits, framhållits såsom skäl för, att egendomarna borde åsättas högre taxeringsvärden, och taxeringsvärdena hafva äfven år efter år blifvit höjda, åtminstone inom ifrågakvarande län, ett förhållande, som jag tror mig veta äfven råder inom andra län. Det synes mig då vara högst oegentligt att bygga inkomstskatteförordningen på befrielsen från grundskatterna, så att man därigenom, sedan man en gång blifvit af med de — såsom det i många år hetat — sekelgamla orättvisor, som nedtyngt jordbruket, skulle återfå dessa orättvisor i förnyadt skick och fördubblade. Det förefaller mig vara mer än tillräckligt, att, såsom jag nyss nämnde, taxeringsvärdena å fastig-

heterna blifvit höjda, och jag anser, att åtminstone de små jordbrukarne borde befrias från inkomstskatt.

*Ang. en
inkomstskatt
för år 1904.
(Forts.)*

Huruvida det belopp, hvartill denna skatt bestämts i nu gällande inkomstskatteförordning, är det rätta, kan jag icke yttra mig om, men då något förslag till ändring af detta belopp icke föreligger, ber jag, herr talman, att på grund af hvad jag nu i korthet anfört och på grund af de skäl, som i öfrigt här i dag anförts, få yrka bifall till utskottets förevarande hemställan.

Öfverläggningen var härmed slutad. I enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner 1:o) på bifall till utskottets hemställan i första och andra punkterna af förevarande betänkande, 2:o) på afslag å berörda hemställan, i hvad densamma afsåge Kungl. Maj:ts i ämnet väckta proposition, men godkännande af utskottets hemställan i öfrigt samt bifall till Kungl. Maj:ts omförmälta proposition och 3:o) på afslag å utskottets hemställan och bifall i stället till den af herr Cavalli afgifna, vid betänkandet fogade reservationen; och fann herr talmannen förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf och sedan till kontraposition antagits det under 2:o) upptagna yrkandet, nu uppsattes, justerades och anslogs följande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i första och andra punkterna af utskottets förevarande betänkande n:o 49, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med afslag å utskottets berörda hemställan, i hvad densamma afser Kungl. Maj:ts i ämnet väckta proposition, men med godkännande af utskottets hemställan i öfrigt, bifallit Kungl. Maj:ts omförmälta proposition.

Omröstningen utvisade 156 ja mot 47 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten 3:o.

Lades till handlingarna.

§ 2.

*Ang.
förnyad ut-
redning af
kommunal-
skattefrågan.*

Efter föredragning härupå af sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande n:o 2, med anledning af väckt motion angående förnyad utredning af kommunalskattefrågan, begärdes ordet af

Herr Fredholm, som yttrade: Det sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande är föranlett af en uti Första Kam-maren af herr Östberg väckt motion om förnyad utredning af kommunalskattefrågan. Motionären hemställer i denna sin motion, »det Riksdagen behagade besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning af kommunalskattefrågan, särskildt i syfte att få utrönt, huruvida icke kommunernas finan-ser till en del borde byggas på samma grund som statens direkta beskattning, men till den andra delen på själfständiga kommunala objektskatter, såsom fastighets- och näringsskatter, samt på afgifter och bidrag af vederlags natur».

Utskottet har i sitt utlåtande först lämnat en redogörelse öfver kommunalskattefrågans utveckling såväl här i landet som i andra länder. Denna utredning synes mig vara af mycket stort intresse och innehålla mycket, som för denna frågas bedö-mande är af stor vikt. För öfrigt vittnar hela den första delen af utskottets utlåtande om en i mitt tycke rätt och välvillig upp-fattning af frågans betydelse, och man väntar sig därför, att, när utskottet kommer till slutet, utskottet skulle åtminstone komma till en hemställan om bifall till den af herr Östberg väckta motionen. Men i stället öfverraskas man däraf, att ut-skottet afstyrker bifall till samma motion, och det hufvudsak-ligaste motivet, hvarpå utskottet grundar detta sitt förslag, åter-finner man i slutet af betänkandet, där utskottet säger: »Af hvad utskottet sålunda anfört torde framgå, att motionären icke saknat anledning för sin framställning. Emellertid anser sig utskottet icke kunna tillstyrka en skrifvelse till Kungl. Maj:t i motionens syfte. Det är enligt utskottets mening icke möjligt att i frågans nuvarande outredda skick bedöma, i hvilken ut-sträckning och under hvilka former objektbeskattning bör vinna tillämpning i vår kommunala skattelagstiftning utöfver hvad för närvarande är fallet». Vidare hemställer utskottet, att, »då ut-skottet dessutom är öfvertygad, att Kungl. Maj:ts uppmärksamhet vid pröfning af kommunalskattekommitténs förslag är fästad vid frågan i hela dess vidd», motionen icke måtte till någon Riks-dagens åtgärd föranleda.

Man kan icke annat än med förvåning läsa en sådan moti-tering. Först säger utskottet, att motionären icke saknat anled-ning att framkomma med sitt förslag; sedan finner utskottet uti frågans för närvarande outredda skick ett motiv att afstyrka en

utredning. Det är enligt min uppfattning ett högst märkvärdigt resonemang att såsom ett motiv för att icke begära en utredning anföra, att frågan befinner sig i ett outredt skick. Men utskottet nöjer sig, nästan halft ursäktande, med att Kungl. Maj:t i alla fall måhända torde fästa uppmärksamhet vid frågan, utan att Riksdagen behöfver göra någon framställning därom. Det hoppas jag också, att Kungl. Maj:t kommer att göra, i all synnerhet som det af alla vederbörande myndigheter, hvilka yttrat sig öfver kommunalskattekommitténs förslag, enstämmit framhållits, att den fråga, som blifvit kommitténs förelagd, icke blifvit af densamma löst, d. v. s. att den icke gifvit frågan någon *verklig* lösning, utan endast en skenbar, en rent formell lösning.

I kommunalskattekommitténs betänkande föreligga två förslag, dels till förordning om inkomstskatt och dels till lag om kommunalbeskattning, hvilka båda lagar, ehuru de omfatta grundväsentligt olika saker, dock till och med i ordalagen erhållit nästan lika lydelse. Det är ett sätt att lösa en fråga, som icke är någon lösning; det är ju endast en formell och *icke en saklig* lösning. Men det var just en sådan, som regeringen önskat erhålla. Det framhålles uppenbart i den skrifvelse, enligt hvilken denna kommitté tillsattes.

Nu är det ju icke så mycket att säga om, att utskottet kommit till ett sådant slut, som det gjort. Det kan man ju hafva väntat. Anledningen torde utan tvifvel vara den, som framhölls i det utskottsbetänkande, som framkallade utgången i den fråga, som nyss var före här i kammaren. Men hvad som är mera förvånande, det är, att det icke finnes någon, som reserverat sig mot utskottets utlåtande, i all synnerhet den person, som, beträffande den fråga vi nyss hade före till behandling, yttrade, att han skulle velat se, att bevillningsutskottet hade i stället för att afstyrka den kungl. propositionen hemställt om en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning. Att åtminstone icke *denna* ledamot, som äfven varit ledamot af detta sammansatta utskott, har reserverat sig, är något förvånansvärdt, och lika förvånansvärdt är det, att motionären själf, som också suttit såsom ledamot i utskottet, icke inlagt en reservation mot en så beskaffad motivering som den föreliggande.

När nu hvarken den ena eller den andra funnit anledning att reservera sig mot utskottets hemställan, finnes det ju icke någon anledning för mig att göra det, i synnerhet som jag är lifligt öfvertygad om, att Kungl. Maj:t nog ändå kommer att ägna frågan särskild uppmärksamhet, då den blir föremål för Kungl. Maj:ts behandling. Det blir nog samma förhållande med kommunalskattefrågan som med frågan om inkomstskatten, att Riksdagen fattar principuttalanden och med tämligen stor enighet ingår till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t måtte framlägga ett förslag i enlighet med den uttalade principen. Så

Ang.
förnyad ut-
redning af
kommunal-
skattefrågan.
(Forts.)

Ang.
förnyad ut-
redning af
kommunal-
skattefrågan.
(Forts.)

gjorde Riksdagen 1892, då det var en nödvändighet att för statsverket åstadkomma ökade inkomster men då det förefanns ett ganska stort missnöje öfver, att man sökt vinna de ökade inkomsterna på den indirekta beskattningens väg, så gjorde Riksdagen då ett principuttalande därom, att Riksdagen ansåg, att de ökade skatterna borde tagas på den *direkta* beskattningens väg, och hvad gjorde Kungl. Maj:t? Jo, Kungl. Maj:t gjorde hvad Riksdagen begärt och tillsatte en kommitté, som skulle inkomma med ett förslag till reformerad bevillningsstadga. Denna kommitté afgaf sitt utlåtande 1894, men då framställdes så många anmärkningar mot förslaget, att Kungl. Maj:t fann anledning tillsätta en ny kommitté, som skulle granska 1894 års kommittéförlag. Det var 1895 års kommitté; men sedan denna kommitté afgifvit sitt betänkande, gjorde vederbörande myndigheter så betydande anmärkningar, att förslaget icke föranledde någon åtgärd, utan måste undergå en ny revision. Så fick man äntligen till stånd ett förslag till inkomstskattelag, hvilken under sådana förhållanden icke kunde vara tillfredsställande, och just det otillfredsställande i denna lag gaf anledning till, att man i stället för tilläggsbevillningen enades om att få till stånd en inkomstlag, som skulle ersätta tilläggsbevillningen, men på ett mera rättvist sätt.

Så öfverlämnades denna nya fråga till behandling af en *ny* kommitté, som dock till väsentlig del var af samma sammansättning som den föregående kommittén. Denna nya kommitté hängde emellertid upp sig på samma hake som den första kommittén, när det var fråga om att få till stånd en reformerad bevillning, nämligen på sambandet mellan kommunalbeskattningen och statsbeskattningen, och så ramlade äfven detta förslag. Delvis gick det igenom här i kammaren, men vi fingo kvar haken och sambandet mellan inkomstskattelag och kommunalskattelag. Innan detta kommer bort, är det ingen möjlighet att reformera hvarken den ena eller den andra lagen. Ty det är på det sättet, att om en princip, som är riktig, skall kunna verka såsom afsedt är, så måste den också tillämpas på ett rationellt sätt, och det kan man *icke* göra, om man krånglar bort principen i tillämpningen och hänger på den främmande villkor. Sådant straffar sig själft, och man skaffar nya olägenheter i dagen i stället för de svårigheter man icke kan undvika. Men när man skapat tillräckligt stort missnöje med lagen i den allmänna meningen, då först kan man tänka sig att få en verklig reform till stånd.

För min del tror jag icke heller, att det gifves någon annan väg att åstadkomma reformer. Ty här i landet duger det icke att på förnuftigt sätt utbyta tankar och sålunda söka få fram hvad som i hvarje särskildt fall kan anses vara riktigt. Så länge intressena hafva större makt än förnuftet, finnes intet annat sätt än att försöka alla utvägar att tillfredsställa intressena

och låta förslagen stranda på sin egen omöjlighet. Så kommer det nog att gå i detta stycke också.

För oss är det likväl af vikt att få till stånd ett ordentligt skattesystem. Vi hade ett system, som vuxit upp på sekelgammal grund. Dess delar hade fogat sig efter hvarandra, och det gick väl ihop. Men så tog man bort en så väsentlig del som grundskatterna utan att ersätta dem med något annat. Det straffade sig sedan med, att man lade på konsumtionsskatter för att fylla den lucka, som uppstått. Sedan försökte man med direkt beskattning; och när det blef olägligt, kom man med *inkomstskatt* såsom tillägg. Äfven den kommer i sinom tid att gå bort, i sin nuvarande form hoppas jag, och ingå i en reformerad inkomst- och förmögenhets-skattelag. Men så kvarstår *kommunalskattefrågan*, och den gör kanske, att vi få hafva olägenheterna kvar i all tid, olägenheter icke så mycket för staten som icke mera för kommunerna. Olägenheten består i, att kommunerna icke kunna åvägabringa någon rättvis beskattning. Dock hoppas jag, att detta som allt annat skall komma till rätta, när olägenheterna träda i dagen. Men alla slitningar intill dess kunde man undvika, om man i tid ville gå något så när förnuftigt till väga och icke låta *biäfsikter* göra sig gällande, utan taga saken rationellt.

Medan jag har ordet i denna fråga, skall jag anhålla att här få anföra något angående beskattningens grunder, som jag hade tillfälle uttala i en promemoria, inlämnad till kommunal-skatteskommittén, då den började sina arbeten. Hvad jag då uttalade föranledde icke till någon vidare åtgärd. Men enligt min tanke innebär detta uttalande så pass mycket behjärtansvärdt, att det må tillåtas mig att här läsa upp hvad jag då till kommittén hemställde: »Årets löpande utgifter för kommunen böra till sin helhet betäckas af den under året influtna skatten och dennas storlek därför bestämmas i öfverensstämmelse därmed. Däremot är det icke obilligt att fördela skatten för sådana utgifter, som äro afsedda att medföra en mera varaktig nytta på en längre tidsföljd. Men då det ofta kan ifrågakomma, att utgiften göres på en gång, bör det för kommunen icke vara förbjudet att för sådana fall beträda lånevägen, då det med bestämdhet kan påvisas, att lånemedlen blifva till lika gagn för kommande tider som för den närvarande. Svårigheten att afgöra detta är emellertid stor, i samma mån man grundar sina slutledningar på förhoppningar, hvilka i allmänhet hafva den egenskapen att sällan i sin fullhet realiseras. Det är därför icke annat än en gärd åt nödig försiktighet, om en lag för kommunalbeskattningen noga angifver, till hvilka ändamål lån få af kommunen upptagas, den tid, under hvilken de upptagna lånen skola amorteras, och af hvilka kommunens medlemmar annuiteterna skola utgöras. Till yttermera säkerhet mot mindre välbetänkta beslut i dessa hänseenden torde det blifva nödvändigt att öfverlämna det slutliga afgörandet, om

*Ang.
förnyad ut-
redning af
kommunal-
skattefrågan.
(Forts.)*

Ang.
förnyad ut-
redning af
kommunal-
skattefrågan.

(Forts.)

kommunen får upptaga lån eller ej, i Kungl. Maj:ts hand, och kommer denna pröfning att mycket underlättas, om på förhand äro i lag uppdragna gränserna för kommunernas lånerätt.»

Det är vid detta mitt yttrande till kommunalskattekommitén, hvilket aldrig inföt i dess betänkande, som jag anhåller, att regeringen ville benäget fästa något afseende. Det har visat sig, att denna kommunernas rättighet att upptaga lån kan medföra högst väsentliga faror för kommunerna. Vi hafva i utlandet sett exempel på, huru t. ex. italienska *städer*, som beträdt lånevägen, fått — jag vill icke säga göra cession, ty det kunna de icke — hafva fått sälja alla fastigheter, som tillhört dem. Så var förhållandet med den stad, som någon kortare tid var rikets hufvudstad. Jag vill icke säga, att det skall gå så här; men i alla fall är det en ganska stor fara, som kan förekommas genom att begränsa kommunernas rättighet att upptaga lån på sådant sätt, att de icke få upptaga lån för andra ändamål, än som kunna befinnas vara för kommunen nyttiga och nödvändiga.

Jag skulle egentligen sluta mitt anförande med ett yrkande om afslag på utskottets betänkande och bifall till motionen. Men på redan anförda skäl vill jag icke framställa ett sådant yrkande. Jag hoppas i alla fall, att frågan skall komma från Kongl. Maj:t i ett sådant skick, att vi icke behöfva befara, att det skall gå med denna på samma sätt som med inkomstskattelagen, hvilken varit föremål för så många sakkunniges bedömande, hvilka kommit med det ena misslyckade förslaget efter det andra för att åstadkomma en behöflig skattereform — ett mål, som här i landet icke tyckes kunna uppnås annat än på bakläxornas väg. Det är den vägen man bör undvika i denna fråga, så att den icke må åter komma till Riksdagen i form af en bakläxa.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 3.

Föredrogos hvar för sig och blefvo af kammaren godkända sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 7, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning af hvad i lagen den 6 juni 1902, innefattande inskränkning i inmutningsrätten, är stadgadt;

n:o 8, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordägareandel i grufva; och

n:o 9, angående anvisande af ersättning till utskottets sekreterare.

§ 4.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget Andra Kam-
marens första tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 35, i anledning af
väckt motion om skrifvelse till Konungen angående rätt för riksdagsmän till fria resor å statens järnvägar.

Ang. rätt för riksdagsmän till fria resor å statens järnvägar.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 51, hvilken hänvisats till förberedande behandling inom första tillfälliga utskottet, hade herr *J. Olofsson* föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, det Kungl. Maj:t täcktes förordna om fria resor för riksdagens ledamöter å statens järnvägar under högst en månad hvarje år å tid, då Riksdagen ej vore samlad, med de bestämmelser i öfrigt, som Kungl. Maj:t funne nödiga.

Utskottet hemställde, att det i herr Olofssons ifrågavarande motion framställda förslaget ej för närvarande måtte till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Vid utlåtandet hade fogats reservation af herr *Sandquist*.

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet lämnades till motionären

Herr Olofsson, som yttrade: Då det beslut, Riksdagen nyligen fattat om en skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fribiljetter, endast åsyftade de s. k. stående biljetterna, finner jag, att utskottet icke haft något skäl att afstyrka min motion, utan tvärtom. Och på grund af hvad utskottet förebragt ber jag att i korthet få yrka bifall till min motion.

Herr *Hörnsten* instämde häruti.

Herr Branting: Jag skall be att få instämma med motionären i hans yrkande. Det synes, som om utskottet ställde sig sympatiskt mot de tankar, som framställts af motionären, och endast på grund af den befarade oviljan i kammaren mot allt, som smakar af fribiljettsystem, låtit förmå sig att komma till det slut, som det gjort. Jag kan för min del icke finna annat, än att utskottet gjort rätt, om det utan hänsyn till de opinionsvindar, som mer eller mindre starkt kunna blåsa i kammaren, på grund af föreliggande skäl och den motivering, som det själfvt kunnat åstadkomma, framlagt ett förslag i öfverensstämmelse med denna motivering.

Det är under sådana förhållanden för mig alldeles omöjligt att på något sätt polemisera mot utskottets motivering. Jag vill endast uttala den förhoppningen, att den skräck för fribiljetter,

Ang. rätt för
riksdagsmän
till fria resor
å statens
järnvägar.
(Forts.)

som för närvarande vid åtskilliga tillfällen framträder, måtte gifva med sig, ifall man besinner, hvad det därvid är fråga om. I vårt vidsträckta land är det verkligen i hög grad af behovet påkalladt, att de, som hafva att besluta i sista hand angående intressen och önskemål från olika delar af landet, skola hafva tillfälle att få en något mera vidsträckt kännedom om de olika landsändarnas förhållanden. Och kan detta åstadkommas på ett så billigt sätt och med sådana garantier som de här föreslagna, att endast under en månad på året utom riksdagstiden en riksdagsman skulle hafva rätt att företaga dylika studieresor, kan jag rakt icke tro, hvarken att det skulle blifva missbrukadt af riksdagsmännen, ej heller att det skulle leda till annat än goda uppslag i olika riktningar. Om några få sådana resor kunde föranleda, att personer satte sig in i förhållanden, som annars icke tillräckligt komma fram här i Riksdagen och som behöfva belysas, så skulle det många gånger om betäcka de små kostnaderna för staten.

Hvad dessa kostnader beträffar, måste jag framhålla, hvad som sagts vid flere föregående tillfällen, att då det är ett begränsadt antal, som skulle komma att resa, kan det knappast inkräkta på den öfriga trafiken; utan tågen gå sin gång, och det blir endast en eller annan plats, som eljest skulle stått tom, som nu blir besatt.

Vid sådant förhållande instämmer jag med motionären i hans yrkande om bifall till sin motion.

Med herr Branting förenade sig herrar *Österberg, Persson* i Malmö och *Thorsson*.

Härmed var öfverläggningen afslutad. Under densamma hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan, dels afslag därå och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen. Herr talmannen, som nu gaf propositioner å dessa yrkanden, fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Emellertid begärdes votering, hvilken ock företogs efter följande nu uppsatta och af kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller första tillfälliga utskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 35, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställan bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 112 ja mot 84 nej; och hade alltså utskottets hemställan bifallits.

§ 5.

Härefter föredrogs Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 36, angående ändring i § 15 af Kungl. Maj:ts reglemente för barnmorskor den 28 november 1856.

Ang. ändring i § 15 af Kungl. Maj:ts reglemente för barnmorskor den 28 november 1856.

I motion inom Andra Kammaren, n:o 194, hade herr *J. J. Byström* hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder, i syfte att § 15 i Kungl. Maj:ts reglemente för barnmorskor den 28 november 1856 måtte få af motionären angifven förändrad lydelse.

Utskottet hemställde, att den föreliggande motionen icke måtte till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af motionären

Herr Byström, som yttrade: Herr talman! Jag ber att få uttala mitt tacksamma erkännande gentemot utskottet för följande rader i utlåtandet: »Utskottet vill — — icke bestrida att, såsom af motionären framhållits, det under alla förhållanden vore önskvärdt, att de förevarande orden borttoges ur barnmorskereglementet». De ord, som jag vill taga bort ur nämnda reglemente, äro själfva slutorden i reglementets 15:de paragraf, nämligen orden: »Är detta senare» — barnet — »svagt, må barnmorskan nöddop det gifva.»

Jag anser, att dessa ord numera kunna uteslutas ur barnmorskereglementet, sedan barnmorskeeden upphäfts, hvilken ed ålade barnmorska att tillse, att barn njöte dopet. Såsom skäl för dessa ords borttagande har jag äfven anført, att de bestämmelser rörande nöddop, som förekomma i kyrkolagen, böra kunna vara alldeles tillräckliga. Då de nu ifrågavarande orden kunna föranleda missförstånd och åstadkomma svårigheter på en hel del håll — hvilket jag för öfrigt vet, att de gjort — kan jag icke inse, att det ligger något obilligt i min begäran, att de skola tagas bort, synnerligast som utskottet har precis samma åsikt i denna sak som jag. Vid sådant förhållande förstår jag icke, hvarför jag icke skulle kunna yrka bifall till min motion, som går ut på att få till stånd en skrifvelse till Kungl. Maj:t i syfte att få § 15 i barnmorskereglementet ändrad på sätt, som jag nu angifvit.

I utskottets motivering åberopas åtskilliga, som man skulle kunna kalla, prejudikat i frågan. Där anföres, bl. a., hurusom

Ang. ändring i § 15 af Kungl. Maj:ts reglemente för barnmorskor den 28 november 1856. (Forts.)

en aktad ledamot af Första Kammaren såsom medlem af kyrkomötet förklarar, att vissa lagparagrafer icke ha någon gällande kraft, utan man vädjar till »sed och uppfattning»; sed och uppfattning ha nämligen tagit öfverhand och gjort en lagparagraf utan verkan. Nåväl, om sed och uppfattning numera äro sådana, att man kan säga, att dessa ifrågavarande ord i § 15 barnmorskereglementet äro obehöfliga, hvarför då icke lika gärna taga bort dessa ord ur denna paragraf?

Af hvad jag sålunda framhållit af utskottets utlåtande — för hvilket jag, som sagdt, gifver utskottet mitt tacksamma erkännande — framgår, att utskottet och jag synbarligen äro eniga rörande själfva saken. Men då kan jag icke förstå, hvarför icke min motion skulle kunna bifallas, och därför ber jag, herr talman, att få yrka bifall till densamma.

Herr von Schéele: Det är ju, herr talman, onekligen rätt litet, som skiljer utskottet och motionären åt, men motionären har med orätt sökt reducera det till alls ingenting. Till stöd härför åberopar han följande sats i det föreliggande utskotts-
betänkandet: »Utskottet vill icke bestrida att, såsom af motionären framhållits, det under alla förhållanden vore önskvärdt, att de förevarande orden (att barnmorska *må* gifva ett svagt barn nöddop) borttoges ur barnmorskereglementet». Jag ber emellertid att få fästa den ärade motionärens uppmärksamhet på den omedelbara fortsättningen af det utskottets uttalande, som han citerade, där det heter: »Då emellertid, efter hvad utskottet har sig bekant, ett nytt sådant reglemente är under utarbetning, i hvilket denna otidsenliga föreskrift icke kan antagas komma att inflyta, synes icke något skäl förefinnas att nu besvara Kungl. Maj:t med en skrifvelse sådan som den af motionären föreslagna.» Det är ju ett mycket talande skäl, mina herrar, för att icke bifalla motionen, att man är förvissad därom, att motionärens syfte i alla fall inom en mycket kort tid vinnes. Läger man så härtill, att den form, som den ärade motionären har gifvit åt sitt förslag, kanske vid den nu inom medicinalstyrelsen försiggående omredigering af reglementet i dess helhet befinnes icke i allo tillfredsställande, har man däri ytterligare ett skäl att dröja den korta tid, som kan åtgå, till dess att man får se, hvad Kungl. Maj:t kommer med i detta afseende, sedan medicinalstyrelsen fått färdigt sitt förslag, hvilket, enligt hvad utskottet fått sig från sakkunnigt håll försäkradt, ofördröjligen är att förvänta.

Vidare tillåter jag mig att fästa uppmärksamheten därpå, att — som jämväl blifvit i motionen antydt — kyrkolagens bestämmelser i detta afseende äro ägnade att belysa det ifrågavarande reglementet. I kyrkolagens 4 kap. 2 § heter det: »När barnet är mycket svagt, så att det hvarken kan till kyrka föras eller prästens ankomst tryggeligen afbildas, då vare gudfruktigt

och till laga ålder kommet, förståndigt och i ketechismi lära väl underrättadt folk af mankön, och där ingen däraf är förhanden, någon af kvinnokönet tillåtet att döpa barnet.» Sålunda säges äfven här, att en kvinna må i vissa fall förrätta nöddop. Men hvad som är hufvudsaken härvidlag är, att kyrkolagen begagnar ordet *tillåtet* både i afseende på man och på kvinna, hvilket tydligt visar, att betydelsen af ordet *må* i § 15 barnmorskereglementet är sådan, att redan nu, enligt de bestämmelser, som äro gällande, det af motionären afsedda syftet kan med fullt fog sägas redan vara uppnådt.

Ang. ändring i 15 § af Kungl. Maj:ts reglemente för barnmorskor den 28 november 1856.

(Forts.)

På de grunder, som jag nu haft äran anföra, tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Byström: Herr talman, mina herrar! Jag har mycket väl reda på, att genom Kungl. Maj:ts försorg en omarbetning af barnmorskereglementet för närvarande pågår. Detta arbete har nu hållit på i visst omkring åtta år, och jag vet icke, när det kan blifva färdigt. I den punkt, som nu är före, torde man nog vara enig, men i andra punkter råda skiljaktiga meningar, och det är väl det, som dragit ut på tiden. Vi veta emellertid icke, huruvida det icke kan dröja en åtta år till, innan något nytt barnmorskereglemente kommer till stånd. Det är ju ingenting, som hindrar, att det nu gällande barnmorskereglementet omarbetas, äfven om min motion bifalles.

Herr Waldenström: Herr talman! Jag ber att till alla delar få instämman med motionären i hans yrkande.

Det är ju ganska märkvärdigt, att när utskottet själfv erkänner, att motionären har rätt och att det vore »önskvärdt», att de förevarande orden borttoges ur barnmorskereglementet — ord, som i alla fall äro mycket olämpliga — så kommer utskottet likväl till det resultatet, att motionen bör afstyrkas, och det på den grund, att ett nytt reglemente för barnmorskor är under utarbetning, ett reglemente, som — såvidt jag fattat utskottets ordförande rätt — torde komma att utarbetas af medicinalstyrelsen, som naturligtvis icke har det ringaste intresse beträffande dessa ord om barnmorskas rättighet eller plikt att döpa ett barn, som befines vara svagt. Men för resten, äfven om ett nytt reglemente är under utarbetande, månne man väl därför kan säga, att det är olämpligt, att Riksdagen nu genom en skrifvelse till Kungl. Maj:t gifver till känna en speciell önskan, som Riksdagen har beträffande en viss punkt i detta reglemente?

Det säges i utskottets betänkande, att man med ett bifall till motionärens förslag endast skulle besvara Kungl. Maj:t, men huru många skrifvelser får icke Kungl. Maj:t från Riksdagen i allt möjligt? Det besvär, som härigenom skulle förorsakas Kungl. Maj:t, vore väl icke så särdeles stort.

Ang. ändring
i 15 § af
Kungl. Maj:ts
reglemente för
barnmorskor
den 28 novem-
ber 1856.

Herr talman! Jag kan alls icke förstå, huru utskottet kommit till det resultatet, att motionen bör afstyrkas. Under det att motiveringen går ut på att förklara, att det vore mycket önskvärdt, om de förevarande orden borttoges ur barnmorskereglementet — så afstyrker utskottet motionen. Är det fasoner? Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till motionärens framställning.

(Forts.)

Herr *Eriksson* i Elgered instämde häruti.

Herr *Wawrinsky* i Saltsjöbaden: Herr talman! Jag skall icke tillåta mig att ingå på någon teologisk strid i denna fråga. Jag har endast begärt ordet för att lämna den upplysningen, att den ärade motionären begick ett misstag nyss, då han sade, att det var under åtta år, som arbetet med barnmorskereglementets omändrande hade varat.

För ungefär sex år sedan väcktes frågan om nytt barnmorskereglemente på tal, men emedan kort därefter ombyte på chef för medicinalstyrelsen skedde samt något senare äfven vederbörande referent inom styrelsen afgick, kom ärendet att läggas å sido för en längre tid. Något arbete med det nya reglementet har således icke under denna tid pågått. Jag ber nu emellertid att få upplysa, att detsamma för närvarande är under slutlig behandling och att den punkt, hvarom här är fråga, redan är afsedd att strykas i det af medicinalstyrelsen under bearbetning varande förslaget.

Herr *Olsson* i Stockholm: Jag begärde ordet egentligen med anledning af herr *Waldenströms* anförande.

Jag vet icke, huruvida herr *Waldenström* läst motionen, men om så är förhållandet, har han utan tvifvel funnit, att anledningen till motionen är den olika tolkning, som motionären ansett kunna gifvas åt ordet »må» i meningen: »Är detta senare» — nämligen barnet — »svagt, må barnmorskan nöddop det gifva». Enligt motionärens påstående, skulle detta ordet »må» här kunna tolkas på två olika sätt, dels så, att det skulle åligger barnmorska såsom en bestämd plikt att under vissa omständigheter förrätta nöddop, dels så, att barnmorska i detta fall har frihet att handla efter sin egen öfvertygelse. Motionären utgår från den förstnämnda tolkningen och har väckt sin motion för att få ändradt det missförhållande, att det skulle kunna åläggas barnmorska att, äfven om hon icke vill, förrätta nöddop. Anledningen till att utskottet afstyrkt motionen är den, att man inom utskottet varit öfverens om, att ordet »må» icke kan betyda »måste» och att det alltså icke kan finnas det ringaste tvång för barnmorska att förrätta nöddop, om hon icke vill det. Därför ansåg sig utskottet böra afstyrka motionärens framställning, som ju af det skäl jag an-

gifvit är onödig; och en ytterligare anledning därtill förefinnes ju efter de upplysningar från medicinalstyrelsens sida, som här lämnats.

*Ang. ändring
i 15 § af
Kungl. Maj:ts
reglemente för
barnmorskor
den 28 novem-
ber 1856.*

(Forts.)

Herr Waldenström: Huru detta ordet »må» skall uppfattas, därom vill jag icke disputeras med den senaste talaren, men jag vill påpeka, att utskottet, som den siste talaren själf tillhör, i alla fall har sagt, »att det vore önskvärdt, att de förevarande orden borttoges ur barnmorskereglementet». Efter det att utskottet sagt så, afstyrker det motionen!

Hvad för öfrigt beträffar det, som herr Wawrinsky här yttrade, nämligen att i det förslag, som kommer fram från medicinalstyrelsen, skola de ord, hvarom nu är fråga, vara borttagna, så är ju det mycket godt och väl. För två år sedan hade jag här i kammaren en motion angående lokomotivförarne, och då upplyste generaldirektören, att den där motionen var alldeles öfverflödigt, ty redan då låg på järnvägsstyrelsens bord andra eller tredje korrekturafdraget till ett förslag till reglemente i ifrågavarande afseende, och på grund däraf ansåg kammaren, att det var alls icke af behovet påkalladt att skriva till Kungl. Maj:t om den saken. Nu har emellertid Riksdagen beslutat en skrivelse i frågan, emedan det där korrekturet ännu icke har blifvit färdigt. Så kan det hända, att det går med korrekturet från medicinalstyrelsen också.

När herr Byström sade, att omarbetandet af barnmorskereglementet tagit åtta år i anspråk, opponerade sig herr Wawrinsky och sade, att det var sex år. Ja, mina herrar, sex år äro också tid.

Herr von Schéele: Ehuru jag knappast vet, herr talman, om det är skäl att yttra något, då det nästan synes, som om debatten hade tagit karaktären mera af skämt än af allvar, vill jag dock fästa den ärade talarens på gäflbänken uppmärksamhet på något, som vi alla veta väl. Ingen lär kunna neka, att det ur både logisk och språklig synpunkt är fullt berättigadt att först uttala en tankes berättigande i allmänhet och därefter visa dess otillämplighet på anförda grunder i ett visst särskildt fall. Det må väl i all sannings och rättfärdighets namn häfdas, att man icke får läsa upp endast ett litet stycke af ett sammanhängande resonemang och sedan sluta, där enhvar kan se, att just en sådan inskränkning göres genom de omedelbart i samma rad följande orden: »Då emellertid» o. s. v. man är *skyldig* att fästa afseende vid en på detta sätt tydligt gjord fortsättning af tankegången. Det i och för sig önskvärda bör man, säger utskottet, icke söka få till stånd på den af motionären föreslagna vägen, emedan det icke skulle vara kammaren värdigt att göra

Ang. ändring något — såsom af betänkandet torde ovedersägligt framgå —
i 15 § af helt och hållet onödigt.

Kungl. Maj:ts Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.
reglemente för

barnmorskor
den 28 novem-
ber 1856.

(Forts.)

Herr Olsson i Stockholm: Ja, herr talman, utskottet har visserligen sagt, att det vore önskvärdt, att de förevarande orden borttoges ur barnmorskereglementet, men icke är det väl så riksviktigt, om de stå där eller ej, att Riksdagen behöfver skrifva till Kungl. Maj:t om den saken.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad samt herr talmannen framställt propositioner på de därunder gjorda yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 6.

Vidare föredrogs och godkändes statsutskottets memorial n:o 74, om anvisande af de i regeringsformens 63 § föreskrifna kreditivsummor.

§ 7.

Efter föredragning härupå af statsutskottets utlåtande n:o 75, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående bildande af en lånefond för rederinäringens understödjande, lämnades ordet på begäran till

Herr Branting, som yttrade: Herr talman! Jag har icke något annat yrkande att göra med anledning af statsutskottets nu förevarande hemställan än om bifall, men jag ber att få begagna detta tillfälle för att få uttalad till protokollet en jämförelse mellan den snabbhet, med hvilken det lyckats rederinäringen att få *sina* intressen beaktade hos Kungl. Maj:t, och den svårighet, det möter, när *sjöfolkets skyddsfrågor* skola föras fram till en lösning på ett sätt, som kan vara öfverensstämmande med dess önskemål och kraf.

De af herrarne, som voro här under föregående period, erinra sig helt säkert, att då fanns i kammaren ett par personer, som stodo sjöfarten nära och som gång på gång med sakkunskap förde fram till behandling flera för hela vår sjöfartsidkande befolkning ytterst viktiga frågor. Andra Kammaren stod också då för sin del på den ståndpunkten, att kammaren önskade att lösa frågan i ganska avancerad riktning. Kammaren vidhöll också den åsikten gentemot åtskilliga försvagningsförsök, som gjordes från medkammarens sida. Sedan har denna fråga fått hvila. Jag vet icke, huru länge den skall komma att hvila, men jag hoppas, att det icke skall blifva *alltför* länge. Jag ber att vid

detta tillfälle få uttrycka den förhoppningen, att regeringen icke måtte låta det stanna vid de ansatser, som gjordes föregående riksdagsperiod, utan, när det nu genom föreliggande utskottsforslag visats ett så varmt intresse, speciellt för *redarne*, den då också måtte komplettera detta intresse genom att så fort som möjligt föra fram den frågan, som rörer *sjöfolkets* intressen.

Jag har intet annat yrkande att göra än om bifall till statsutskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Kvarnzelius*, *Thylander*, *Persson* i Malmö och *Larsson* i Västerås.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 8.

Därnäst i ordningen förelåg till afgörande statsutskottets utlåtande n:o 76, i anledning af väckta motioner om pension åt vice häradshöfdingen J. M. Stuart.

*Om pension åt
vice häradshöfdingen
J. M. Stuart.*

I särskilda, lika lydande motioner, väckta, n:o 40 i Första Kammaren af herrar *Chr. Lundeberg* och *F. E. Pettersson* och n:o 101 i Andra Kammaren af herr *C. Persson* i Stallerhult *m. fl.*, hade föreslagits, att Riksdagen måtte besluta, att till vice häradshöfdingen John Magnus Stuart måtte från och med månaden näst efter den, under hvilken han uppnått 65 år, från riksgäldskontoret utgå under hans återstående lifstid en årlig pension af 3,500 kronor; dock att, för den händelse han efter nämnda tid innehade tjänst eller befattning på statsverkets eller Riksdagens stat, pensionen icke finge utgå till högre belopp, än som erfordrades för att tillsammans med den inkomst, han kunde uppbära på grund af sådan tjänst eller befattning, utgöra nämnda belopp, eller 3,500 kronor.

Utskottet hemställde, att Riksdagen, med bifall till ifrågasvarande motioner, måtte besluta, att till vice häradshöfdingen John Magnus Stuart måtte från och med månaden näst efter den, under hvilken han uppnått 65 års ålder, från riksgäldskontoret utgå under hans återstående lifstid en årlig pension af 3,500 kronor; dock att, för den händelse han efter nämnda tidpunkt innehade tjänst eller befattning på statsverkets eller Riksdagens stat, pensionen icke finge utgå till högre belopp, än som erfordrades för att tillsammans med den inkomst, han kunde uppbära på grund af sådan tjänst eller befattning, utgöra nämnda belopp, eller 3,500 kronor.

Vid utlåtandet var fogad reservation af herrar *Sjö*, *Petersson*

Om pension åt i Påboda, *Odqvist, Olsson* i Fläsbro, *Anderson* i Hesselbol, *Jo-vice härads-hansson* i Aflösa, *Åkesson* och *Hammar skjöld*, hvilka yrkat, att *J. M. Stuart.* ifrågavarande motioner ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föränleda.
(Forts.)

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet begärdes af:

Herr Anderson i Hesselbol, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Såsom af statsutskottets utlåtande synes, har jag tillika med sju kamrater från denna kammare på angifna skäl reserverat mig och yrkat afslag å utskottets förslag. De i reservationen anförda skälen äro visserligen tillräckligt talande för afslag å motionen, men för min del vill jag äfven anförä några andra skäl därför.

Då utskotten välja notarier och sekreterare för hvarje år, har Riksdagen säkerligen aldrig tänkt, att de sålunda för en kort tid valda tjänstemännen skulle komma i åtnjutande af pension. Därför aflönar också Riksdagen dessa tjänstemän så rundligt, att det icke kan vara berättigadt att sätta i fråga några pensioner åt dem.

Den nu ifrågavarande tjänstemannen, riddarhussekreteraren, vice häradshöfdingen *J. M. Stuart*, har på detta sätt valts till sekreterare i statsutskottet och statsrevisionen under rätt många år. Att aflöningen för hans arbete varit tillräcklig, visas också i motionen. Vi finna af densamma, att för de båda befattningarna uppbär han en årlig inkomst af 5,360 kronor. Denna aflöning tycker jag är så pass tillräcklig, att jag tror, att vi kunna vara ense om, att den utgör full ersättning för hans arbete. Hvarför skall han då tillerkännas pension? Om Riksdagen sloge in på den vägen och beviljade sådana pensioner, hvart skulle det till sist leda? Hvar skulle då den viktiga gränsen för pensioner till tjänstemän sättas?

Då här är fråga om en tjänsteman, som tillsättes för hvarje år och endast för viss del af året, kan jag för min del icke vara med om att bevilja någon pension åt honom, utan anhåller därför, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Olsson i Fläsbro: Herr talman, mina herrar! Då så ytterst försiktiga pensionsbeviljare som herrar Persson i Stallerhult och Persson i Tällberg m. fl. icke endast ställt sig på utskottets sida, utan äfven äro motionärer i frågan, så ha reservanterna helt naturligt icke kunnat underlåta att på sig själfva tillämpa uttrycket: »Dig är svårt att spjarna emot udden».

Det oaktadt hafva vi gjort, hvad vi ansett vara rätt. Vi kunna icke förstå, hvarför en tjänsteman i statsutskottet och statsrevisionen — låt vara en mångårig och duglig sådan —

skall i pensionsafseende gynnas framför öfriga personer i liknande ställning. Finnes det väl någon af denna kammares ledamöter, som kan påvisa ett enda fall, då en person, som icke varit berättigad till pension, af Riksdagen tillerkänts sådan på enskild motionärs framställning sju år förrän pensionen i fråga vore afsedd att utgå? Nej, jag tror icke, att någon kan påvisa något sådant. Det har alltid varit så, att dylika frågor framkommit och afgjorts ungefär samtidigt med, att den, som skulle erhålla pensionen, afgått från sin tjänstebefattning. Det är också helt naturligt, att denna metod är den enda riktiga, såväl med hänsyn till möjligheten att rätt afväga, huruvida pension bör beviljas eller icke, som äfven för att kunna bestämma pensionsbeloppet. Om t. ex. herr Stuart skulle afgå från sina befattningar och icke vidare åtaga sig dem från och med nästa år, vore han enligt min mening icke lika berättigad till pension, som om han bibehölle dem till fyllda 65 år. Och likaledes är det föreslagna pensionsbeloppet, 3,500 kronor, icke lika berättigadt och väl afvägdt för det förstnämnda som för det senare fallet. Om han därför skall tillerkännas pension — en sak som jag för öfrigt icke vill inlåta mig på — bör denna fråga afgöras först då, när han har hela den verksamhetstid, hvarpå pensionen grundas, bakom sig.

Men äfven en annan sak gör, att vi böra afslå ifrågavarande framställning. Såsom bekant är herr Stuart äfven sekreterare hos ridderskapet och adeln. Därifrån har han också utsikt att erhålla pension. Denna pension lär icke vara förut bestämd. Riksdagen bör därför, synes det mig, innan den besluter sig för att gifva pension åt herr Stuart, först söka att få reda på, huru mycket ridderskapet och adeln för sin del kan vara sinnad att anvisa, för att sedan se till, huru mycket som därutöfver kan erfordras för en, såsom det vanligen heter, anständig bärning. Ridderskapet och adelns pension synes mig härvid böra vara bestämmande för storleken af den pension, som Riksdagen bör anvisa.

Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten på, att jag finner den af motionärerna föreslagna och af statsutskottet tillstyrkta pensionen väl hög. Enligt mig från tillförlitligt håll meddelad uppgift, lär den s. k. pensionskommittén föreslagit, att pensionsbeloppen böra bestämmas till 70 % af lönen. Här hafva motionärerna och statsutskottet föreslagit 66 %. Men då gifvetvis herr Stuart icke betalt ett enda öre till sin egen pensionering, medan däremot nyssnämnda kommitté ifrågasätter sådant bidrag till ganska afsevärdt belopp, har jag för min del icke kunnat räkna mig till annat, än att här tyckes vara fråga om att gynna den ene framför den andre.

Jag kan sålunda för min del icke vara med om den höga pension, som här är föreslagen. Ännu mindre vill jag bidraga

*Om pension åt
vice härads-
höfdingen
J. M. Stuart.
(Forts.)*

Om pension åt vice härads-höfdingen J. M. Stuart. (Forts.) till att införa den princip, att Riksdagen skall bevilja pensioner åt därtill icke berättigade personer långt innan pensionerna skola komma att utgå. Likasom vi icke skola sörja för morgondagen, så böra vi också låta hvar riksdag hafva sin egen plåga. I detta afseende kunna vi göra det så mycket hellre, som vi visst icke behöfva dragas med några Martas bekymmer för att icke ifråga-varande person får sin förtjänta lön, äfven om den nuvarande Riksdagen icke får äran bestämma densamma.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman, mina herrar! För min del instämmer jag till alla delar i den föregående talarens yttrande. Här föreligger en principfråga. Jag vill därför uttala, att jag anser, att vi icke böra pensionera några Riksdagens tjänstemän, vare sig de tjänstgöra inom statsutskottet eller på annan plats.

Hos Riksdagen finnas notarier, som tjänstgjort ungefär lika lång tid som herr Stuart. Skulle vi nu bevilja pension åt honom, kunde vi äfven vid en blifvande riksdag vara beredda bevilja pensioner åt dessa notarier. Sedan kunde måhända dessa pensioner gifva uppslag till andra, i ty att riksdagsmännen själfva skulle kunna komma på den idéen att låta pensionera sig. Det finnes ju ledamöter af Riksdagen, som varit med här under lika många år som herr Stuart, och som, genom präktiga inlägg vid frågornas utredning, också utfört ett synnerligen godt arbete för Riksdagens räkning. De ha äfven liksom herr Stuart erhållit stora penningebelopp för det arbete de nedlagt i Riksdagens tjänst, samt dessutom varit med i statsrevisioner och i kommitteer. Skulle man sammanräkna alla de stora tjänster, som dessa herrar gjort svenska riksdagen, då skulle de vara ännu mera berättigade till pension än herr Stuart, som dessutom har sin stora ersättning som riddarhusets sekreterare.

Jag skall för min del be att på det kraftigaste få yrka afslag å utskottets hemställan om bifall till pensionen i fråga, liksom jag vill hafva uttalat, att jag kommer att förfara på samma sätt i afseende på hvarje annan liknande pension, som här kan förekomma.

Herr talman, jag skall be att få yrka bifall till reservationen samt afslag på utskottets hemställan.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Det kan nog taga sig underligt ut, att jag är motionär i en pensionsfråga, då jag så många gånger från denna plats uttalat mig mot beviljandet af pension. Men om jag nu skulle tiga i denna fråga, då jag befinner mig bland dem, som underskrifvit motionen, så

skulle det se ut, som jag fejt droge mig undan, och därför skall jag yrka bifall till utskottets förslag.

Jag hade trott, att det skäl, som reservanterna anført, utgjort de enda skälen för afslag, samt att, om denne man önskade tjäna Riksdagen till utgången af den tid, som i motionen förutsättes för hans pensionering, man skulle vara villig att bevilja honom pension. Men nu hör jag, att detta alls icke är tanken, utan att tanken är, att pension icke skall lämnas till de tjänstemän, som hela sin tid arbetat i Riksdagens tjänst, om de än stå på bar backe och icke erhålla något från annat håll. Oaktadt jag är ganska mycket emot pensionsväsendet, om det anlitas i allt för stor utsträckning, kan jag för min del icke finna, att det är rätt, att Riksdagen skulle lämna en af sina tjänare utan understöd, sedan han slitit ut sig i Riksdagens tjänst, och jag förmodar, att Riksdagen icke kommer att blifva så sammansatt, att detta skall ske. Jag vågar hysa denna förhoppning.

Nu säges här med så stor tvärsäkerhet, att det icke finns något fall, då Riksdagen beviljat en pension, som icke utgått genast, då den beviljats, och personen i fråga varit berättigad att genast uppbära densamma. Jag vågar emellertid åberopa ett sådant fall, ehuru det är möjligt, att det icke faller inom den tid, under hvilken herr Olsson i Fläsbro tillhört Riksdagen. Det var 1877. Då beviljade Riksdagen en fyllnadspension af omkring 4,000 kronor till generaldirektör Troilius, att utgå månaden efter den, under hvilken han afgick från sin befattning. Men denne person afgick först 10 år därefter. Detta är väl ett fall, som är analogt med det förevarande, och hvarje gång Riksdagen fastställer en lönestat, får ju vederbörande tjänsteman samma dag han erhåller sin fullmakt reda på, att han har pensionsrätt, men får vänta, tills han uppnått tjänste-lefnadsår, i många fall 35 år. Detta är väl också analogt. Här är det endast fem år för tidigt, som man begär pension. Den pensionerade skall tillträda pensionen efter fem år, under det att många tjänstemän få vänta inemot 35 år, innan de få uppbära sin pension. Detta förslag är således icke så afvita, som de föregående talarne påstått.

Jag vågar mig på att yrka bifall till utskottets hemställan, fastän hårda ord här uttalats mot de motionärer, som dristat sig att framlägga detta förslag och tillstyrka pensionen. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herrar *Persson* i Tällberg, *Månsson* och *Emthén*.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Jag har ingenting att tillägga, och det var egentligen icke min mening att ytterligare begära ordet. Jag vidhåller emellertid mitt yrkande och vill tillägga, att eftersom herr Stuart är tjänsteman hos ridder-

*Om pension åt
vice härads-
höfdingen
J. M. Stuart.
(Forts.)*

Om pension åt vice häradshöfdingen J. M. Stuart.
(Forts.)

skapet och adeln, jag hoppas, att detta stånd själfv förstår aflöna honom, helst han har tjänat ståndet mycket troget och väl.

Såsom visas af motionen, har herr Stuart under många år uppburit ett årligt arvode af 5,360 kr. för sina arbeten i riksdagen samt i statsrevisionen. Skulle nu hans öfriga inkomster såsom tjänsteman för ridderskapet och adeln uppgå till lika, eller större belopp, så kan han i sin ställning hafva förskaffat sig en stor förmögenhet och sålunda ej kan anses komma, som motionären anmärkte, »att stå på bar backe».

Jag är fullt förvissad, att ridderskapet nog försörjer sin tjänsteman, när den tiden kommer, att han ej längre kan tjäna dem.

Jag vidhåller mitt yrkande om afslag på såväl motionen som ock på utskottets hemställan.

Herr Petersson i Påboda: Herr talman! Då äfven mitt namn återfinnes bland reservanterna, skall jag be att med några ord få angifva de skäl, som varit afgörande för mig, då jag ställt mig på reservanternas ståndpunkt. Dessa skäl äro, kan jag säga, i hufvudsak angifna i reservanternas motivering. Jag vill nämligen icke alls inlåta mig på den frågan, huruvida häradshöfding Stuart skall hafva eller icke skall hafva pension, när den tid kommer, då tjänstemän i allmänhet få pension, eller då han af en eller annan anledning icke kan fullgöra den tjänst, som han nu har. Men jag anser, att frågan i hvarje fall är för tidigt väckt. Det må vara, att herr Persson i Stallerhult kunnat anföra ett enda fall från 1877, då en fyllnadspension beviljats, innan den tid varit inne, då ifrågavarande person skulle uppbära pensionen. Det må också vara, att när statens tjänstemän i allmänhet få sin fullmakt, de erhålla visshet därom, att de efter 35 år skola få den pension, som är förenad med tjänsten. Men detta är väl en helt annan sak än den nu föreliggande frågan. Äfven jag har varit med några år och deltagit i behandlingen af sådana pensionsfrågor, där personen i fråga icke haft särskild rättighet till pension, utan densamma skolat af Riksdagen beviljas, men jag kan icke minnas, att något fall har förekommit, då man begärt pension, förrän vederbörande varit i den ålder eller ställning, att han icke längre kunnat fullgöra sin tjänst. Detta är det vanliga.

Jag anser, att en sådan framställning som denna i viss mån visar — man må säga hvad man vill — misstro till kommande Riksdagar. Hvilat denna pensionsfråga på reella skäl — och jag vill icke förneka, att den gör detta, när tiden kommer — då är det min fullkomliga öfvertygelse, att den Riksdag, som 6 eller 7 år härefter går att besluta om detta, kommer att bevilja häradshöfding Stuart den pension, som efter förhållandena kan vara lämplig. Däremot anser jag det icke vara riktigt, att man 6 å 7 år i förväg beviljar en sådan pension. Jag hyser för-

troende till framtiden, likaväl som till den nuvarande Riksdagen, men jag tycker, att man i ett fall sådant som detta kan — såsom en talare på Stockholmsbanken för några dagar sedan yttrade i ett annat ärende — behöfva litet stål i ryggen. Detta gäller äfven om pensionsfrågor.

Om pension åt vice härads-höfdingen J. M. Stuart.
(Forts.)

För öfrigt är det en ganska allvarlig sak att skapa ett dylikt precedensfall, ty när det sedermera blir fråga om en pension, så går man alltid tillbaka och ser efter, om ett sådant fall förut förekommit, att en person i liknande ställning fått pension. Ja, då går det icke att säga nej.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen och afslag å utskottets hemställan.

Öfverläggningen var härmed slutad. I enlighet med de där- under afgifna yrkandena gaf herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels på afslag därå och bifall i stället till den af herr Sjö med flere afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 76, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren med afslag å utskottets berörda hemställan bifallit den af herr Sjö med flere afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen.

Voteringen utföll med 50 ja, men 154 nej; och hade kammaren alltså afslagit utskottets hemställan och bifallit den af herr Sjö med flere afgifna, vid utlåtandet fogade reservationen.

§ 9.

Slutligen föredrogos hvart för sig och blefvo af kammaren godkända bevillningsutskottets betänkanden och memorial:

n:o 50, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse af § 9 mom. 3 i tulltaxeunderrättelserna;

n:o 51, i anledning af väckta motioner rörande tullen å sirup och melass m. m.; och

n:o 52, i anledning af återremiss af bevillningsutskottets memorial n:o 48 i fråga om tiden för giltigheten af den af Riksdagen antagna förordningen angående en särskild stämpelafgift för punsch m. m.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets memorial n:o 9, angående fullbordad granskning af de i statsrådet förda protokoll;

statsutskottets utlåtanden:

n:o 77, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord;

n:o 78, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen i fråga om åtgärder mot indragning af smärre lägenheter å kronoegendomar;

n:o 79, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af tre till indragna hospitalshemmanet Sund n:o 4 Södergård i Östergötlands län hörande lägenheter;

n:o 80, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss del af förra häradshöfdingebostället Hammenhög n:o 31 om $\frac{3}{8}$ mantal i Kristianstads län;

n:o 81, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af viss del af förra kronofogdebostället 1 mantal Fastarp n:o 3 Olof Larsgård i Hallands län;

n:o 82, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af till kungsladugården Vall n:is 1—4 i Gäfleborgs län hörande andel i vattenkraft m. m.; och

n:o 83, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af äganderätten till de Torsebro krutbruk tillhörande fastigheter;

bankoutskottets memorial n:o 9, i fråga om ändringar i bankoreglementet;

sammansatta banko- och lagutskottets betänkande n:o 1, i anledning af dels Kungl. Maj:ts propositioner n:is 67 a och 67 b med förslag till lag angående solidariska bankbolag m. m., dels ock åtskilliga i ämnet väckta motioner;

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 37, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning, huru lättnader i kostnaderna för laga skifte må kunna beredas skiftesdelägarne m. m.; samt

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 39, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om nedsättning af priset å apoteksvaror.

§ 11.

Anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 78, angående samlingslokaler jämte bokförråd och skrifmaterialier för de värnpliktige,

n:o 79, angående åtgärder för tillvaratagande af de inhemska häststammarne, och

n:o 80, angående kompetensvillkoren för lokomotivpersonalen vid järnvägarne.

§ 12.

Vidare anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till §§ i riksdagsbeslutet:

n:o 30, angående beslutade ändringar i rikets grundlagar,

n:o 31, rörande ändrad lydelse af § 10 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887 m. m.,

n:o 32, rörande en konvention angående beskattningen af socker,

n:o 33, angående ändrade bestämmelser om exekutiv försäljning af fastighet,

n:o 34, angående ändringar i vissa delar af inteckningslagstiftningen,

n:o 35, angående folkskoleväsendet i Stockholm,

n:o 36, angående ändrade bestämmelser om sammanträffande af brott m. m.,

n:o 37, angående beskattning af utlänningar för konserter och dramatiska eller andra föreställningar,

n:o 38, angående utbetalning af anslag till riksdags-, kyrkomötes- och revisionskostnader,

n:o 39, angående vissa bestämmelser rörande sjöfarten och gränstrafiken mellan Sverige och Norge, och

n:o 40, angående inrättande af en administrativ högsta domstol.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>N. Persson</i> i Malmö	under 5 dagar fr. o. m. den 8 maj,
» <i>E. G. Åkerlund</i>	» 8 » » 14 »
» <i>T. Zetterstrand</i>	» 2 » » 8 » och
» <i>A. P. Gustafsson</i> i Sjögesta	» 3 » » 7 » .

§ 14.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 9,45 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.